

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ
ТЕХНОЛОГО-ЕКОНОМІЧНИЙ КОЛЕДЖ БІЛОЦЕРКІВСЬКОГО НАУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Технологічний коледж
Білоцерківського національного
університету

Директор ТЕК БНАУ
І.П. Лендрик

2013р

ПОЛОЖЕННЯ ПРО САМОСТІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТІВ

БІЛА ЦЕРКВА

Укладач: Харчишина Ольга Миколаївна, заступник директора з навчальної роботи Технологічного–економічного коледжу Білоцерківського НАУ, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

З М І С Т

1. Загальні положення
2. Роль і місце самостійної роботи в навчальному процесі
3. Види самостійної роботи
4. Організація самостійної роботи
5. Організація контрольних заходів самостійної роботи студентів
6. Орієнтовні рекомендації роботи студентів з літературою

1. Загальні положення

1.1 Самостійна робота студентів є основним засобом засвоєння навчального матеріалу. Вона здійснюється з метою:

- відпрацювання та засвоєння навчального матеріалу, визначеного тематичним планом для самостійних занять;
- закріплення та поглиблення знань, умінь та навичок;
- виконання індивідуальних завдань з навчальних дисциплін (курсіві роботи та проекти, розрахунково-графічні роботи, реферати тощо), наукових і атестаційних робіт; підготовки до майбутніх занять та контрольних заходів;
- формування у студентів культури розумової праці, самостійності та ініціативи у пошуку та набутті знань.

1.2 Навчальний час, відведений на самостійну роботу студента, регламентується робочим навчальним планом і повинен складати не менше ніж $1/3$ і не більше $2/3$ загального обсягу навчального часу, відведеного на вивчення окремої навчальної дисципліни.

Враховуючи, що тижневе навантаження студента складає 54 години, щотижнева самостійна робота повинна складати не менше, ніж 18 (27) годин.

1.3 Зміст самостійної роботи студента над конкретною людиною визначається робочою програмою навчальної дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

1.4 Самостійна робота студента забезпечується інформаційно-методичними засобами (підручники, навчально-методичні посібники, конспекти лекцій, комплекти індивідуальних семестрових завдань, комп'ютерні навчальні комплекси, методичні рекомендації з організації самостійної роботи та виконання окремих завдань, які повинні мати також і електронні версії) та матеріально-технічними засобами, передбаченими робочою програмою навчальної дисципліни. Крім того, для самостійної роботи студента

рекомендується відповідна наукова та професійна монографічна і періодична література.

Методичні матеріали для самостійної роботи студентів повинні передбачати можливість проведення самоконтролю.

1.5 Самостійна робота студента з вивчення навчального матеріалу з конкретної дисципліни може проходити в бібліотеці Технологіко-економічного коледжу Білоцерківського НАУ, навчальних кабінетах, комп'ютерних класах, лабораторіях тощо.

1.6 Для забезпечення належних умов самостійної роботи студентів на складному лабораторному обладнанні, у комп'ютерних класах, інших навчальних об'єктах підвищеної складності ця робота може здійснюватися за попередньо складеним графіком під керівництвом викладачів з наданням необхідної консультації або допомоги.

1.7 Відповідальність за якість самостійної роботи безпосередньо несе студент.

1.8 Виконання індивідуальних завдань з дисципліни (реферати, розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи, домашні роботи, курсові, дипломні роботи (проекти) є невід'ємною складовою самостійної роботи студентів.

2. Роль і місце самостійної роботи в навчальному процесі

2.1 Однією з генеральних складових Болонського процесу є розробка педагогічних технологій, методик та прийомів, які підвищують ефективність студентів в самостійному вивченні програмного матеріалу. Це передбачає різні форми роботи, а саме: вивчення програмного матеріалу через класичні форми – бібліотеки, навчально-методичні класи, Інтернет; виконання різної форми самостійних індивідуальних робіт – реферати, розрахункові, графічні

роботи, курсові та дипломні роботи й проекти; практичну роботу в лабораторіях, на об'єктах навчальної та виробничої практик.

Враховуючи, що обсяг самостійної роботи може складати 30-70% від загального навчального навантаження, розробка концептуальних засад методики її проведення та організаційних елементів реалізації на різних освітньо-кваліфікаційних рівнях і формах навчання (денна, заочна), є актуальною, своєчасною і необхідною, як на територіальному рівні, так і у вигляді конкретних методичних розробок.

2.2 На сучасному етапі формування системи освіти в Україні одне з найважливіших місць займає питання про гуманізацію навчально-виховного процесу. Одним з аспектів гуманізації технічної освіти є планування та організація самостійної роботи студентів. Саме самостійна робота дає можливість студенту використати право на свободу вибору (що вивчати?, як?, коли?, де?, яким чином себе контролювати?). Правильна організація та планування самостійної роботи дозволяє стимулювати **репродуктивну** діяльність, а пошукову, творчу. Під самостійністю слід розуміти не тільки вміння робити самостійні висновки і застосовувати і застосовувати одержанні знання в практичній діяльності, але й можливості організовувати свою діяльність без сторонньої допомоги.

3. Види самостійної роботи

3.1 В закладах освіти самостійну роботу називають «проектною діяльністю», всі її види «персональними проектами». Самостійне завдання як «персональний проект» ілюструє розвиток наступних кваліфікаційних вимог:

- вміння виявляти проблеми та інтереси соціуму;
- вміння ставити адекватну мету, визначати спадковість завдань;
- властивість знаходити оптимальні рішення, ефективні засоби й методи для досягнення мети;

- вміння знаходити необхідну інформацію з використанням сучасних технологій, класифікувати й систематизувати її;
- вміння планувати діяльність, уявляючи весь навчальний процес загалом від початку до кінця;
- вміння представляти результати своєї діяльності як в документальному, так і усному вигляді для процедури публічного захисту (презентації) ;
- вміння володіти навичками ділового результативного співробітництва.

3.2 Виділено такі види самостійної роботи:

- робота з підручником, навчальним посібником, дидактичними матеріалами, цифровою інформацією;
- розв'язування задач;
- виконання вправ;
- написання рефератів;
- самостійні спостереження;
- лабораторні роботи;
- дослідницька діяльність;
- конструювання;
- моделювання;
- виконання трудових завдань;
- виконання:
 - ✓ описових робіт;
 - ✓ домашніх завдань;
 - ✓ розрахункових робіт;
 - ✓ графічних робіт;
 - ✓ практичних робіт;
 - ✓ комп'ютерних графічних робіт;
 - ✓ контрольних робіт;
 - ✓ розрахунково-графічних робіт;
 - ✓ курсових робіт;
 - ✓ курсових проектів;

✓ дипломних робіт (проектів).

3.3 Індивідуальні завдання сприяють більш поглибленому вивченню студентом теоретичного матеріалу, закріпленню і узагальненню отриманих знань, формуванню умінь використання знань для комплексного вирішення відповідних професійних завдань. Види, термін виконання, виконання і захисту індивідуальних завдань з певних навчальних дисциплін з певних навчальних дисциплін визначаються їх робочими програмами та розкладом занять. Індивідуальні завдання виконуються студентами самостійно із забезпеченням необхідних консультацій з боку викладача. Наявність позитивних оцінок, отриманих студентом за виконання індивідуальних завдань, є необхідною умовою допущення до семестрового контролю з даної дисципліни.

3.4 Розрахунково-графічні роботи (домашні завдання), реферати – це види індивідуальних завдань, які передбачають вирішення конкретних практичних навчальних задач з використанням відомого, а також (або) самостійно вивченого теоретичного матеріалу. Складову частину такої роботи можуть складати програмні продукти та графічний матеріал, який виконується відповідно до чинних нормативних вимог та із застосуванням комп'ютерної графіки.

Ці види індивідуальних завдань повинні сприяти поглибленню і розширенню теоретичних знань студентів з окремих тем дисципліни, розвивати навички самостійної роботи з навчальною та науковою літературою.

3.5 Реферати як форма індивідуального завдання рекомендується для навчальних дисциплін гуманітарного та соціально-економічного циклів.

В одному семестрі кількість рефератів з різних дисциплін не може бути більше трьох. На виконання реферату з дисципліни у робочій програмі навчальної дисципліни необхідно передбачати навчальний час (не менше 10-15 годин). Практична підготовка студентів є необхідним

компонентом професійної підготовки випускників Технологічно-економічного коледжу Білоцерківського НАУ.

3.6 Курсова робота (проект) з навчальної дисципліни передбачає розробку сукупності документів (розрахунково-пояснювальної або пояснювальної записки, графічного, ілюстративного матеріалу). Вона вирішує конкретну задачу щодо об'єктів діяльності фахівця (технологій, пристроїв, механізмів апаратних та програмних засобів або їх окремих частин, проблемних питань тощо).

3.6.1. Курсова робота виконується студентом самостійно під керівництвом викладача згідно із завданням для курсової роботи (проекту). На основі набутих з даної та суміжних дисциплін знань та умінь.

3.6.2. Тематика курсових робіт (проектів) повинна відповідати завданням навчальної дисципліни і тісно пов'язуватися з практичними потребами діяльності майбутнього фахівця.

3.6.3. Студентам надається право вибору теми курсової роботи (проекту) або пропонується висунути власну тему.

Теми курсових робіт (проектів) розглядаються на засіданні предметних комісій та затверджуються заступником директора з НВР.

3.6.4. Мета, завдання та порядок виконання курсових робіт (проектів), зміст та обсяг їх окремих частин, характер висхідних даних, а також інші вимоги наводяться у методичних вказівках.

3.6.5. В одному семестрі може плануватися не більше двох курсових робіт (проектів). На їх виконання у робочій програмі навчальної дисципліни необхідно передбачати, як правило, від 20 до 40 годин.

3.6.6. Захист курсової роботи (проекту) проводиться перед комісією.

3.6.7. Результати захисту курсової роботи (проекту) оцінюють за чотирибальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). При отриманні незадовільної оцінки студент за рішенням комісії виконує курсову роботу (проект) за новою темою або доопрацьовує попередню роботу (проект).

3.6.8. Студент, який без поважної причини не подав курсову роботу (проект) у зазначений термін або не захистив її, вважається таким, що має академічну заборгованість.

3.6.9. Підсумки курсового проектування обговорюються на засіданнях предметних комісій. Курсові роботи (проекти) зберігаються протягом одного року.

3.7. Дипломна робота (проект) є теоретично-експериментальним дослідженням актуального завдання із спеціальності (спеціалізації) підготовки студента або вирішенням певного інженерного завдання з теоретичним обґрунтуванням, проведенням проектно-конструкторських розробок і експериментальних досліджень.

3.7.2. Виконана дипломна робота (проект) оформлюється у вигляді пояснювальної (розрахунково-пояснювальної) записки (текстової частини) з додатком розрахунково-графічних матеріалів, креслень, таблиць, малюнків тощо.

3.7.3. Тематика дипломних робіт формується на засіданнях предметних методичних комісій за участю посадових осіб, в інтересах яких здійснюється підготовка фахівців. Студентам надається право пропонувати свою тему дипломної роботи за умови обґрунтування доцільності її розробки.

3.7.4. Завдання на виконання атестаційних робіт видаються студентам не пізніше, ніж за три місяці до початку періоду їх розробки, визначеного робочим навчальним планом.

Виконана дипломна робота (проект) з відгуком наукового керівника подається на рецензування.

3.7.5. До захисту дипломних робіт (проектів) допускаються студенти, які одержали за виконану роботу позитивні відгуки керівників (наукових керівників), рецензії рецензентів.

4. Організація самостійної роботи

4.1 Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення конкретної навчальної дисципліни: підручників, навчальних та методичних посібників, конспект лекцій викладача, практикум тощо. Методичні матеріали для самостійної роботи студентів повинні передбачати можливість проведення контролю з боку студента. Для самостійної роботи студенту також рекомендується відповідна наукова та фахова монографічна та періодична література.

4.2 Самостійна робота студента над засвоєнням навчального матеріалу з конкретної дисципліни може виконуватися у бібліотеці навчального закладу, навчальних кабінетах, комп'ютерних класах (лабораторіях), а також в домашніх умовах. У необхідних випадках ця робота проводиться відповідно до заздалегідь складеного графіка, що гарантує можливість індивідуального доступу студента до потрібних дидактичних засобів. Графік доводиться до відома студентів на початку поточного семестру.

4.3 При організації самостійної роботи студентів з використанням складного обладнання чи устаткування, складних систем доступу до інформації (наприклад, комп'ютерних баз даних, систем автоматизованого проектування тощо) передбачається можливість отримання необхідної консультації або допомоги з боку фахівця.

4.4 Навчальний матеріал навчальної дисципліни передбачений робочим навчальним планом для засвоєння студентом в процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальних занять.

4.5 Навчально-методичні матеріали з організації самостійної роботи студента з певної дисципліни повинні містити такі обов'язкові складові:

- зміст дисципліни (перелік тем, лабораторних, практичних і семінарських занять та обсяг годин, відведених на їх вивчення, з них на самостійну роботу);
- форми самостійної роботи, які рекомендуються;
- перелік тем, питань і завдань, які студент повинен опрацювати самостійно;
- перелік тем, питань і завдань, що характеризують взаємозв'язок між окремими процесами, що підкреслюють значимість дисциплін;
- форми контролю знань з самостійної роботи;
- графік опрацювання тем (питань), винесених на самостійне вивчення, та консультацій;
- контрольні питання для самоперевірки, які можуть подаватися у формі тестових завдань;
- список рекомендованої літератури (основна і додаткова).

5. Організація контрольних заходів самостійної роботи студентів

5.1 Контрольні заходи включають поточний і підсумковий контроль знань студентів.

5.2 Поточний контроль є органічною частиною навчального процесу проводиться під час лекцій, семінарських, практичних і лабораторних занять.

5.3 Форми поточного контролю:

- усна співбесіда за матеріалами розглянутої теми на початку наступної лекції з оцінкою відповідей студентів (5-10 хв.);
- письмове фронтальне опитування студентів на початку чи в кінці лекції (5-10 хв.). Відповіді перевіряються і оцінюються викладачем у позаурочний час. Бажано, щоб контрольні питання були заздалегідь підготовлені на окремих аркушах, на яких студенти пишуть відповіді;

- фронтальний безмашинний стандартизований контроль знань студентів за кількома тестами, винесеними на самостійну роботу (5-10 хв.). Проводиться на початку семінарських, практичних чи лабораторних занять;
- перевірка домашніх завдань;
- перевірка набутих вмінь на практичних, лабораторних заняттях;
- тестова перевірка знань студентів;
- інші форми.

5.4 Виконання деяких завдань самостійної роботи студентів може контролюватися при проведенні лабораторних та практичних занять, при проведенні семінарів (деякі питання семінару можуть стосуватися тем, які частково або повністю проробляються самостійно), викладач може передбачати проведення семінару повністю за темами самостійної роботи.

5.5 При кредитно-модульній системі навчання теми самостійної роботи входять у модульну. Контролюються після закінчення логічно завершеної частини лекцій та інших видів занять з певної дисципліни і їх результати враховуються при встановленні підсумкової оцінки.

5.6 Навчальний матеріал навчальної дисципліни, передбачений робочим навчальним планом для засвоєння студентами у процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовується при проведенні навчальних занять.

5.7 Контроль за опрацюванням навчального матеріалу, винесеного на самостійну роботу проводяться на заняттях, в позааудиторний час. Консультації та поточний контроль викладачі можуть проводити згідно з розкладом додаткових занять.

Орієнтовні рекомендації роботи студентів з літературою

Орієнтовні рекомендації роботи студентів з літературою

Опрацювання матеріалу потрібно починати з прочитання всього тексту, параграфу, дотримуватися таких правил:

1. Зосередитися на тім, що читаєш;
2. Виділити саму суттєвість прочитаного, відкидаючи дрібниці;
3. Зрозуміти думку автора чітко і ясно і це допоможе виробити чітку і власну думку;
4. Мислити послідовно і обережно;
5. Уявити ясно те, що читаєш.

У процесі роботи над темою тлумачення незнайомих слів і спеціальних термінів знаходити в словнику іншомовних слів і у спеціальних довідниках з професії.

Незрозумілі місця, фрази, вирази перечитувати декілька раз, щоб зрозуміти їхніх смисл.

У тексті зустрічаються окремі слова, фрази, або цілі речення, що виділені курсивом, жирним шрифтом, або набрані в розрядку. Це свідчить про акцент автора на основному.

Після прочитання тексту необхідно:

1. Виділити головну думку автора;
2. Виділити основні питання тексту від другорядних;
3. Усвідомити зв'язок між теоретичними положеннями і життям (практикою);
4. Закріпити прочитане у свідомості;
5. Пов'язати нові знання з попередніми у даній галузі;
6. Перейти до заключного етапу засвоєння і опрацювання – записам.

Записи необхідно починати з назви теми та посібника, прізвища автора, року видання та назви видавництва. Якщо це журнал, то рік і номер видання, заголовок статті. Після чого скласти план, тобто короткий перелік основних питань тексту в логічній послідовності теми.

Складання плану, або тез логічного за змістом уривка тексту, сприяє кращому розумінню його. План може бути простий або розгорнутий, тобто більш поглиблений, особливо при опрацюванні додаткової літератури за даною темою.

Після складання плану необхідно перейти до тестування записів.

Записи необхідно вести розбірливо і чітко. Вони можуть бути короткі або розгорнуті залежно від рівня знань студента, багатства його літературної і професійної лексики, навичок самостійної роботи з книгою. По мірі клопіткої і систематичної праці, записи повинні носити тезисний характер і бути логічно послідовними.

Для зручності користування записами необхідно залишати поля для заміток і вільні рядки для доповнень. Записи не повинні бути одноманітними. В них необхідно виділяти важливі місця, головні слова, які акцентуються різним шрифтом або різним кольором шрифтів, підкреслюванням, замітками на полях, рамками, стовпчиками тощо.

Записи можуть бути у вигляді конспекта або розгорнутих тезів, цитат, виписок, систематизованих таблиць, графіків, діаграм, схем.

Конспект (лат. *conspectus* – огляд) – це коротка, стисла, послідовно викладена за текстом універсальна форма запису основного змісту прочитаного, яка може супроводжуватися різними вищезгаданими записами.

Складання конспекту зводиться до коротких записів змісту кожного заголовку плану. Виділяючи основні думки, положення, підтвердження прикладами. Всі питання плану повинні бути пов'язані між собою.

Виписки використовуються за необхідності викладання найбільш важливих місць, фактів, цифрових даних, точного формулювання правил та законів.

Цитата (лат. *citare* – визнавати) – це послідовний вислів, яким підкреслюється положення тексту. Вона зберігає гостроту висловлювання автора, виписується послідовно, грамотно і вказується джерела цитати.

Важливим елементом конспектування є вміння використовувати **ілюстровані роботи** (схеми, графіки, діаграми) і **систематизовані таблиці**. Основним недоліком у даному питанні є механічне виконання ілюстрацій, що не пов'язане з текстовим матеріалом.

Викладач повинен акцентувати увагу студентів на необхідності виконання та значенні графічних зображень і систематизованих таблиць, навчити їх самостійно складати, аналізувати і користуватися при теоретичних викладках матеріалу.

Складання тематичних графічних зображень і таблиць сприяє кращому засвоєнню однорідних явищ, дозволяє простежити за розвитком одного і того ж явища, тобто охопити увесь навчальний матеріал теми.

Систематизовані таблиці дозволяють студентам узагальнити набуті знання, аналізувати одержану інформацію.

Складання ілюстрованих матеріалів проявляє творчу і свідому активність студента до оволодіння знаннями, сприяє практичним вмінням і навичкам до самостійної, вдумливої праці.

Навички конспектування виробляють вміння студента до написання рефератів.

Реферат (лат. *refere* – докладувати, повідомляти) – це короткий виклад суттєвості змісту якої-небудь книги, теми, чи окремого питання прочитаного джерела.

Реферат викладають у вигляді вільного запису своїми словами, дотримуючись послідовності фактів згідно з джерелами і супроводжуючі текст виписками, цитатами, ілюстративними матеріалами.

Необхідно привчити студентів користуватись великою кількістю джерел для написання реферату. Це дає можливість повно цінніше висвітлювати тему і навчитися зіставляти вислови, думки, цифрові дані різних авторів, років

видання, що сприяє виробленню власної думки студента і є рушійним фактором до навичок елементів дослідницького мислення.

Заступник директора з
навчальної роботи

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'О.М. Харчишина', written in a cursive style.

О.М. Харчишина